

Enstitüsü : **Lisansüstü Eğitim Enstitüsü**
Dalı : **Mimarlık**
Programı : **Mimari Tasarım**
Tez Danışmanı : **Prof. Dr. Neslihan Dostoğlu**
Tez Türü ve Tarihi : **Yüksek Lisans – Ocak 2022**

YENİDEN İŞLEVLENDİRİLEN MEKANLARDA KATMANLAŞAN BELLEĞİN ÖRNEKLER ÜZERİNDEN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu çalışmada, bellek kavramının yapısı, sınıflandırılması ve çeşitleri incelenmiştir. Belleğin zaman ve mekan kavramları ile olan ilişkisi kapsamında imge, anı çağrışım süreçleri üzerinden belleğin çalışma prensibi açıklanmıştır. Bellek mimarlık alanında bireyin mekan ile kurmuş olduğu ilişki olarak değerlendirilmektedir. Her geçen gün gelişmeye devam eden dünya birçok şeyin değişmesine sebep olmaktadır. Değişen jenerasyon sonucunda yaşam kurgusu, alışkanlıklar, öncelikler ve ihtiyaçlar da dönüşmektedir. Bu dönüşüm içerisinde bellek incelendiğinde; bireysel olarak oluşturulan mekansal belleğin, yaşanan dönemin toplumsal, politik, mimari, kültürel olaylarıyla, gelenek ve alışkanlıklarıyla şekillendiği görülmektedir. Mekana dair her bir farklılaşma/dönüşüm, mekanın bellekte yeniden biçimlenmesine yol açmakta, mekan ve bellek ilişkisinin üst üste katmanlaşmasına sebep olmaktadır.

Günümüzde birçok yapının işlevini kaybetmesi, işlevin başka bir bölgeye taşınması gibi durumlar sonucunda yapının sürdürülebilirliği açısından yeniden işlevlendirilmesi söz konusudur. Yeniden işlevlendirme; yapıların kendi zamanında ve bağlamında ele alınarak, daha sonra bunlardan bir kısmının çağdaş bağlamlar içerisinde yeniden değerlendirilmesidir. Bu, aynı zamanda değişen ve dönüşen toplumun gerekliliklerinden biridir. Toplumun ve sosyal yaşamın değişmesiyle birlikte kent ve kentli de bu durumdan etkilenmiş ve kent belleği de dönüşen bir kavram haline gelmiştir.

İstanbul'un tarihi bir kent olarak birçok uygarlığa ve farklı kültürlere ev sahipliği yapmış olmasından yola çıkılarak yeniden işlevlendirilen yapılar birer palimpsest olarak değerlendirilerek bu mekanlardaki bellek incelenmiştir. Yapılardaki bu dönüşümün, mekandaki geçmişten gelen tarihsellik içerisindeki belleğin yanı sıra yeni bir bellek oluşumuna olanak sağladığına dikkat çekilerek mekanda birden fazla belleğin katmanlaştığı ortaya çıkarılmaktadır. Katmanlaşan bellek, bu yapıları birçok dönemin ortak değeri haline getirmektedir. Aynı zamanda kolektif belleğin sürekliliği açısından da toplumun değerlerini temsil haline getirmeden yaşayarak deneyimlemesine de olanak sağlamaktadır. Bu çalışmada, mekandaki katmanlaşan belleğin okuması Santral İstanbul, Salt Galata ve Bomontiada örnekleri üzerinden incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bellek, Mekan, Değişim, Yeniden İşlevlendirme, Katmanlaşma

University : **Istanbul Kültür University**
Institute : **Institute of Graduate Studies**
Department : **Architecture**
Programme : **Architectural Design**
Supervisor : **Prof. Dr. Neslihan DOSTOĞLU**
Degree Awarded and Date : **M.Sc. – Ocak 2022**

INVESTIGATION OF STRATIFIED MEMORY IN ADAPTIVE REUSED PLACES BY THE EXAMPLES

ABSTRACT

In this study, the structure, classification and types of the concept of memory were examined. Within the scope of the relationship of memory with the concepts of time and place, the working principle of memory is explained through the processes of image and memory association. In the field of architecture, memory is considered as the relationship that an individual has with a place. The world, which continues to develop day by day, causes many things to change. As a result of the changing generation; fiction of life, habits, priorities and needs are also transforming. When memory is examined in this transformation; It is seen that the spatial memory created individually is shaped by the social, political, architectural, cultural events, traditions and habits of the period people live in. Each differentiation or transformation of space causes the place to be reshaped in memory and causes the relationship between place and memory to be layered on top of each other.

Today, as a result of situations such as many buildings' losing their functions or the transfer of the function to another region, the buildings are re-functionalized in terms of sustainability. Adaptive reuse means handling buildings in their own time and context, and then re-evaluating some of them in contemporary contexts. This is also one of the requirements of a changing and transforming society. With the change of society and social life, the city and the citizens have also been affected by this situation and urban memory has become a transforming concept.

Based on the fact that Istanbul, as a historical city, has hosted many civilizations and different cultures, the reused building were evaluated as palimpsests and the memory in these spaces was examined. It is revealed that more than one memory is stratified in the space by drawing attention to the fact that this transformation in the buildings enables the formation of a new memory as well as the memory in the historicity coming from the past in the space. Stratified memory makes these buildings the common value of many periods. At the same time, in terms of the continuity of the collective memory, it also allows the society to experience its values without making them representations. In this study, the reading of the stratified memory in the space has been investigated through the examples of Santral Istanbul, Salt Galata and Bomontiada.

Key Words: Memory, Place, Alteration, Adaptive Reuse, Stratification